

Přednáška č.6

II. pilíř sociálního zabezpečení (ČR) - Státní sociální podpora

Životní minimum obecně

Definice životního a existenčního minima

- **Životní minimum** je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.
  - **Existenční minimum** je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití
- využití pro stanovení oficiálních hranic chudoby (pojem sociální minimum)

Životní minimum obecně

- 2 základní metody stanovení ŽM:
  - a) Absolutní
  - b) Relativní
- 2 způsoby stanovení konkrétní částky ŽM:
  - a) Souhrnný způsob
  - b) Skladebný způsob

Životní minimum v ČR

- Je stanoveno v zákoně č. 110/2006 o životním a existenčním minimu
- Životní minimum ani existenční minimum nezahrnují nezbytné náklady na bydlení.
- Skladebný princip (buď ŽM jednotlivce nebo ŽM společně posuzovaných osob)

Společně posuzované osoby

- rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- manželé,
- rodiče a děti nezletilé zaopatřené nebo zletilé, pokud tyto děti s rodiči užívají byt a nejsou posuzovány s jinými osobami,
- jiné osoby společně užívající byt, pokud písemně neprohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby

Částky životního minima v Kč za měsíc

▪ pro jednotlivce	3126
▪ pro první dospělou osobu v domácnosti	2880
▪ pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	2600
▪ pro nezaopatřené dítě ve věku	
▪ do 6 let	1600
▪ 6 až 15 let	1960
▪ 15 až 26 let (nezaopatřené)	2250
- ŽM je součtem všech částek ŽM jednotlivých členů domácnosti.

Životní minimum v ČR

Příklady životního minima různých typů domácností
v Kč za měsíc

jednotlivec	3126
2 dospělí	$2880 + 2600 = 5480$
1 dospělý, 1 dítě ve věku 5 let	$2880 + 1600 = 4480$
2 dospělí, 1 dítě ve věku 5 let	$2880 + 2600 + 1600 = 7080$
2 dospělí, 2 děti ve věku 8 a 16 let	$2880 + 2600 + 1960 + 2250 = 9690$
2 dospělí, 3 děti ve věku 5, 8 a 16 let	$2880 + 2600 + 1600 + 1960 + 2250 = 11290$

Životní minimum v ČR

Započitatelné příjmy

všechny **čisté peněžní příjmy** jednotlivce nebo společně posuzovaných osob, ale existují výjimky, které se do příjmů k porovnání s ŽM nezapočítávají.

Valorizace životního a existenčního minima

- **vždy od 1. ledna podle skutečného vývoje spotřebitelských cen, pokud náklady na výživu a na ostatní základní osobní potřeby přesáhnou ve stanoveném rozhodném období 5 %.**

Využití ŽM a EM

- Dávky pomoci v hmotné nouzi
- Dávky SSP
- V soudní praxi pro stanovení alimentálních povinností, v případě exekucí, koeficienty u hypoték

Státní sociální podpora

V tomto systému jsou občané povinné státem zabezpečeni pro případ státem uznané sociální události, na kterou se není možné předem připravit.

Vývoj

A. Období 1989-1995

Soustava společenské pomoci rodinám s dětmi byla tvořena následujícími prvky:

- *Přímá finanční pomoc rodinám s dětmi*
  - *Nepřímá finanční pomoc*
  - *Služby*
  - *Naturální pomoc*
- *princip univerzality*

Státní sociální podpora

B.1995 – dosud

System státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

System sociální podpory sleduje následující principy

- princip participace
- princip adresnosti
- princip solidarity

Státní sociální podpora

Dávky státní sociální podpory (1995 – dosud)

System rozlišuje dva druhy dávek (MPSV, 2006):

- dávky poskytované v závislosti na příjmu (vertikální)-testované:
  - přídavek na dítě,
  - sociální příplatek,
  - příspěvek na bydlení.
- dávky poskytované bez ohledu na výši příjmu (horizontální) - netestované:
  - rodičovský příspěvek,
  - dávky péstounské péče,
  - příspěvek na školní pomůcky,
  - porodné a pohřebné.

Státní sociální podpora

Dávky státní sociální podpory (1995 – dosud)

- Jednotlivé dávky jsou financovány z daní, tedy ze státního rozpočtu
- Celá konstrukce dávek SSP je odvozena od ŽM, které slouží ke stanovení nároků a výše jednotlivých dávek
- Příjmy rozhodné pro nárok na dávky SSP: příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti, dále dávky nemocenského a důchodového zabezpečení a podpora v nezaměstnanosti → **započítávají se čisté příjmy**

Státní sociální podpora

A. Příjmově testované dávky SSP

1. Přídavek na dítě

- Nárok na přídavek mají rodiny s příjmem do čtyřnásobku částky svého životního minima. Přídavek na dítě je základní dlouhodobou dávkou poskytovanou rodinám s dětmi.

Věk nezaopatřeného dítěte v rodině	Výše přídavku na dítě od 1.1.2007 v Kč měsíčně při rozhodném příjmu v násobcích životního minima		
	do 1,50 ZM	od 1,50 do 2,40 ZM	od 2,40 do 4,00 ZM
do 6 let	576	496	256
od 6 do 15 let	706	608	314
od 15 do 26 let	810	698	360

Státní sociální podpora

A. Příjmově testované dávky SSP

2. Sociální příplatek

- Cílem dávky je pomáhat rodinám s nízkými příjmy krýt náklady spojené se zabezpečením jejich potřeb.
- Nárok na sociální příplatek je vázán na péči o nezaopatřené dítě a na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v předchozím kalendářním čtvrtletí musí být nižší než 2,2 násobek ŽM rodiny.
- Výše sociálního příplatku je výrazně diferencovaná. Se zvyšujícím se příjmem rodiny se příplatek postupně snižuje

Státní sociální podpora

A. Příjmově testované dávky SSP

2. Sociální příplatek

Výše sociálního příplatku podle věku dítěte a příjmu úplné rodiny v násobcích životního minima od 1.1.2007 měsíčně v Kč (bez dalších sociálních situací)			
Věk nezaopatřeného dítěte v rodině	Sociální příplatek při příjmu rodiny v předchozím kalendářním čtvrtletí		
	1,00 ZM	1,60 ZM	2,00 ZM
do 6 let*	873	437	146
od 6 do 15 let	1070	535	179
od 15 do 26 let	1228	614	205

Úplná rodina (oba rodiče) s počtem nezaopatřených dětí	Hranice čistého příjmu v Kč měsíčně pro nárok na sociální příplatek od 1.1.2007	
	1,00 násobek životního minima (maximální)	2,20 násobek životního minima (není nárok)
jedno do 6 let	7080	15576
dvě 5, 8 let	9040	19888
tři 5, 8, 12 let	11000	24200
čtyři 5, 8, 12, 16 let	13250	29150

Státní sociální podpora

A. Příjmově testované dávky SSP

3. Příspěvek na bydlení

Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce bytu, bez ohledu na to, zde jde o byt obecní, družstevní, v soukromém vlastnictví nebo bydlení ve vlastním domě, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu, jestliže:

- Jestliže 30 % příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň
- Těchto 30 % příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem

Státní sociální podpora

A. Příjmově testované dávky SSP

3. Příspěvek na bydlení

Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny jako průměrné náklady na bydlení podle velikosti obce a počtu členů domácnosti

Normativní náklady na bydlení pro nájemní byty					
Počet osob v rodině	Počet obyvatel obce				
	Praha	nad 100 tis. obyvatel	50 000 - 99 999 obyvatel	10 000 - 49 999 obyvatel	do 9 999 obyvatel
1	3 339	2 893	2 659	2 518	2460
2	4 926	4 233	3 913	3 721	3640
3	6 764	5 858	5 440	5 188	5083
4 a více	8 545	7 453	6 948	6 644	6517

Normativní náklady na bydlení pro družstevní byty a byty vlastníků					
Počet osob v rodině	Počet obyvatel obce				
	Praha	nad 100 tis. obyvatel	50 000 - 99 999 obyvatel	10 000 - 49 999 obyvatel	do 9 999 obyvatel
1	2 236	2 236	2 236	2 236	2 236
2	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362
3	4 730	4 730	4 730	4 730	4 730
4 a více	5 978	5 978	5 978	5 978	5 978

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

1. Rodičovský příspěvek

- Na rodičovský příspěvek má rodič nárok, jestliže po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě do 4 let věku nebo do 7 let, je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené. Při poskytování této dávky není testován příjem rodiny.

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

1. Rodičovský příspěvek

- Příjem rodiče není sledován
- Rodičovský příspěvek nenáleží, jestliže v rodině jeden z rodičů má z dávek nemocenského pojištění nárok po celý kalendářní měsíc na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské poskytované v souvislosti s porodem
- Rodičovský příspěvek od 1. ledna do 31. prosince 2007 činí 7 582 Kč měsíčně

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

2. Příspěvek na školní pomůcky

- Od školního roku 2006/2007 děti nastupující do první třídy základní školy dostávají příspěvek určený na nákup školních pomůcek a potřeb.
- Nárok na příspěvek má dítě, které bylo přihlášeno k zápisu k povinné školní docházce a má nárok na přídavek na dítě za měsíc květen bezprostředně předcházející 1. červnu.
- Výše příspěvku na školní pomůcky činí 1000 Kč.

3. Pohřebné

- Touto dávkou se přispívá na náklady, spojené s vypravením pohřbu. Na pohřebné má nárok osoba, která vypravila pohřeb osobě, která měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR nebo byli pohřeb vypraven v ČR. Příjem rodiny se netestuje.
- Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou, a to ve výši 5 000 Kč

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

4. Porodné

- Porodné je dávka, kterou se matce jednorázově přispívá na náklady související s narozením dítěte. Při poskytnutí dávky není zkoumán příjem rodiny.
- Od 1.1 2007 činí porodné při narození 1 dítěte 11,1násobek ŽM dítěte.

Počet současně narozených dětí	Výše porodného v Kč na děti narozené		
	do 31.3.2006	od 1.4. 2006 do 31.12.2006	od 1.1.2007
1	8750	17500	17760
2	21000	52500	53120
3	52500	78750	79680
4	70000	105000	106240
5	87500	131250	132800

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

5. Dávky pěstounské péče

- Těmito dávkami se přispívá na potřeby spojené s péčí o dítě, o které se vlastní rodiče nemohou nebo nechtějí starat.
- Jsou čtyři.

a) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

- Představuje nárok dítěte svěřeného do pěstounské péči. Příspěvek se poskytuje do dosažení zletilosti dítěte nebo nejdéle do 26 let, jestliže jde o nezaopatřené dítě.
- Výše příspěvku dítěte činí 2,3 násobek ŽM dítěte, v případě zdravotně postiženého dítěte se koeficient zvyšuje úměrně stupni postižení

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

5. Dávky pěstounské péče

a) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte podle věku a zdravotního stavu dítěte v pěstounské péči od 1. 1. 2007 měsíčně v Kč

Nezaopatřené dítě ve věku	zdravé dítě	dlouhodobě nemocné	dlouhodobě zdravotně postižené	dlouhodobě těžce zdravotně postižené
	koeficient 2,30	koeficient 2,35	koeficient 2,90	koeficient 3,10
do 6 let	3 680	3 760	4 640	4 960
od 6 do 15 let	4 508	4 606	5 684	6 076
od 15 do 26 let	5 175	5 288	6 525	6 975

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

5. Dávky pěstounské péče

b) Odměna pěstouna

- Odměna pěstouna je určitým způsobem společenské uznání osobě pečující o cizí dítě v pěstounské péči.
- Na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má nárok pěstoun dítěte, který pečuje alespoň o 3 děti nebo alespoň jedno svěřené dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě
- Posuzuje se zda pěstoun je výdělečně činný či není (=zvláštní případ)

Počet dětí v pěstounské péči	Výše odměny pěstouna do 31.12.2006 v Kč měsíčně	Výše odměny pěstouna od 1.1.2007 v Kč měsíčně
1	2400	3126
2	4800	6252
3	15600	17193
4	17040	18756
1 dlouhodobě těžce zdravotně postižené	15600	17193

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

5. Dávky pěstounské péče

c) Příspěvek při převzetí dítěte

- Účelem příspěvku při převzetí dítěte je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě přicházející do náhradní rodinné péče.
- Od 1. 1. 2007 výše příspěvku činí 4,45násobek ŽM dítěte

Příspěvek při převzetí dítěte v Kč			
do 31.12.2006		od 1.1.2007	
Věk dítěte	Příspěvek	Věk dítěte	Příspěvek
do 6 let	7000	do 6 let	7120
6 - 10 let	7800	6-15 let	8722
10 - 15 let	9240		
15 - 26 let	10120	15 - 26 let	10013

Státní sociální podpora

B. Příjmově netestované dávky SSP

5. Dávky pěstounské péče

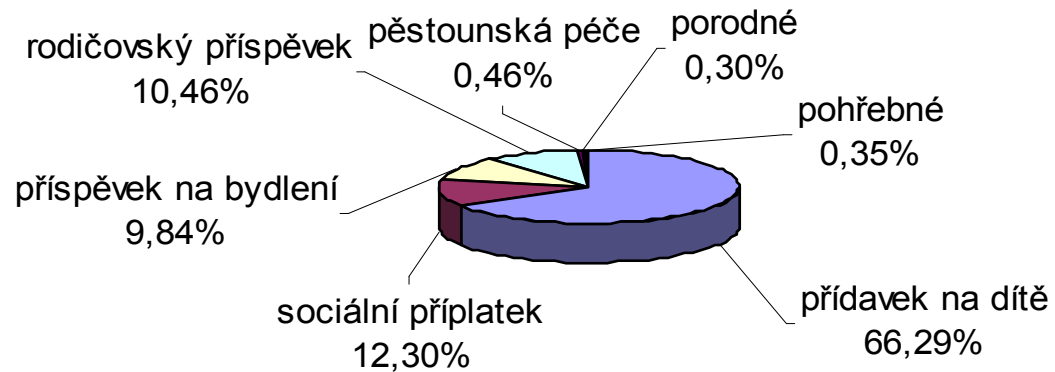
d) Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

- Náleží pěstounovi, který má v pěstounské péči nejméně čtyři děti
- Příspěvek je poskytován ve výši 70 % pořizovací ceny vozidla, maximálně však 100 tisíc korun .

Podíl jednotlivých dávek SSP na celkovém počtu přiznaných dávek, 1. pol. 2005.

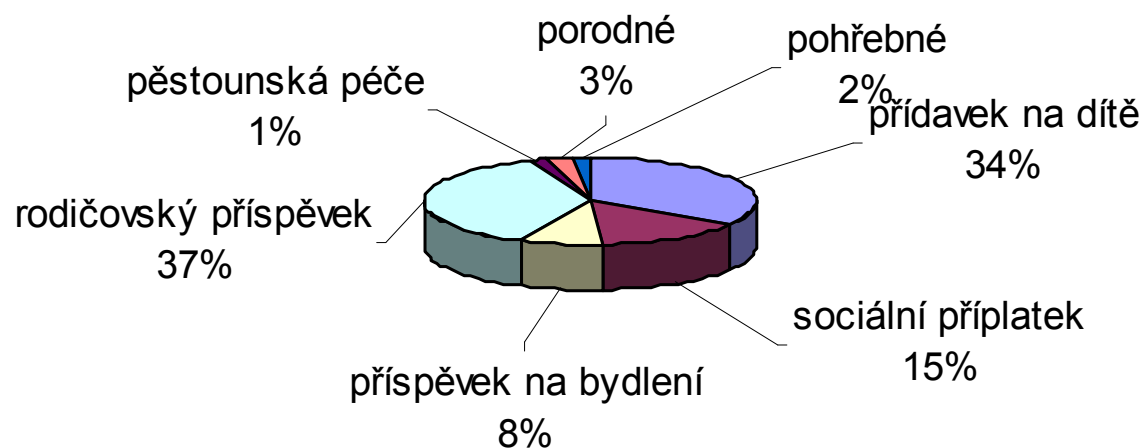
Podíl jednotlivých dávek SSP na celkovém počtu přiznaných dávek

Zdroj: www.czso.cz

Podíl jednotlivých dávek SSP na celkové vyplacené částce, 1. pol. 2005.

Podíl jednotlivých dávek SSP na celkové vyplacené částce

Zdroj: www.czso.cz

Vývoj dávek státní sociální podpory, 2000 – 2003 (mil. Kč, % HDP).

	dávký v mil Kč				dávký jako % HDP			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
přídavky na dítě	12 748	12 799	13 353	12 519	0,59 %	0,55 %	0,55 %	0,49 %
sociální příplatek	6 199	6 041	6 271	5 822	0,29 %	0,26 %	0,26 %	0,23 %
příspěvek na bydlení	2 518	2 699	3 028	2 835	0,12 %	0,12 %	0,13 %	0,11 %
příspěvek na dopravu	1 045	1 173	1 298	1 267	0,05 %	0,05 %	0,05 %	0,05 %
rodičovský příspěvek	7 692	7 701	8 022	7 964	0,36 %	0,33 %	0,33 %	0,31 %
zaopatřovací příspěvek	15	14	14	8	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
dávky pěstounské péče	339	366	395	407	0,02 %	0,02 %	0,02 %	0,02 %
porodné	581	616	791	807	0,03 %	0,03 %	0,03 %	0,03 %
pohřebné	540	528	529	549	0,03 %	0,02 %	0,02 %	0,02 %
DÁVKY SSP CELKEM	31 855	31 943	33 733	32 275	1,48 %	1,38 %	1,40 %	1,26 %

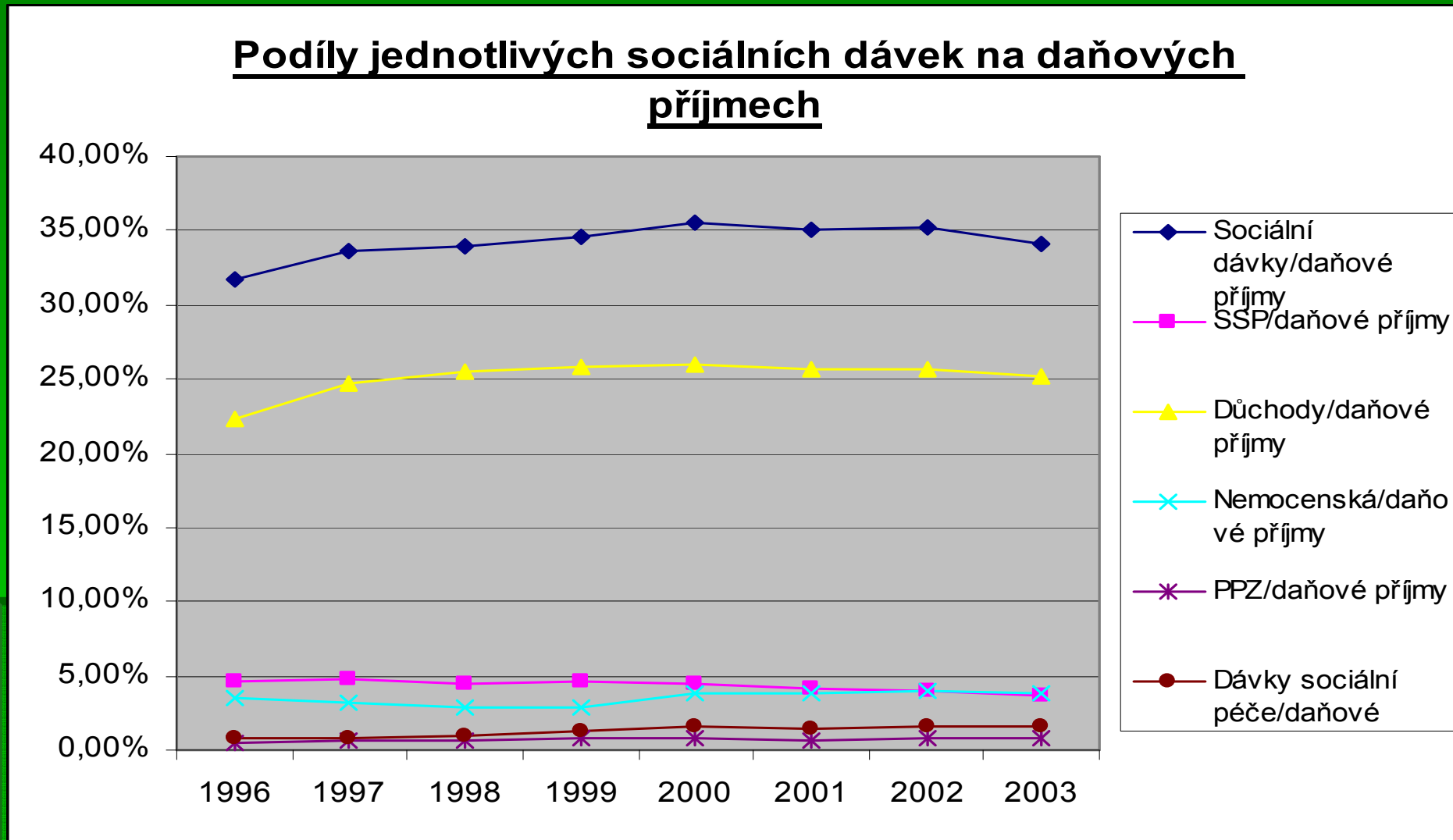
Zdroj: www.vupsv.cz,

Podíl jednotlivých sociálních dávek na daňových příjmech.

Roky	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Daňové příjmy celkem (mld. Kč)	569,8	610,6	652,6	688,2	721,1	782	833,1	894,7
Sociální dávky celkem (mld. Kč)	180,690	205,466	221,856	238,009	256,056	274,361	293,414	305,068
Sociální dávky/daňové příjmy	31,71%	33,65%	34,00%	34,58%	35,51%	35,08%	35,22%	34,10%
Dávky SSP (mld. Kč)	26,69	29,237	29,637	31,328	31,855	31,943	33,733	32,275
SSP/daňové příjmy	4,68%	4,79%	4,54%	4,55%	4,42%	4,08%	4,05%	3,61%
Důchody (mld. Kč)	127,58	151,115	166,121	177,854	186,852	201,11	213,648	225,833
Důchody/daňové příjmy	22,39%	24,75%	25,46%	25,84%	25,91%	25,72%	25,64%	25,24%
Nemocenská (mld. Kč)	20,41	19,794	18,533	19,287	27,205	29,585	32,609	34,307
Nemocenská/daňové příjmy	3,58%	3,24%	2,84%	2,80%	3,77%	3,78%	3,91%	3,83%
PPZ (mld. Kč)	2,66	3,42	4,194	5,709	5,68	5,229	6,209	6,949
PPZ/daňové příjmy	0,47%	0,56%	0,64%	0,83%	0,79%	0,67%	0,75%	0,78%
Sociální péče (mld. Kč)	4,17	5,195	6,644	9,268	11,276	11,646	13,23	14,148
Dávky sociální péče/daňové příjmy	0,73%	0,85%	1,02%	1,35%	1,56%	1,49%	1,59%	1,58%

Zdroj: www.vupsv.cz; Vlastní výpočty

Podíly jednotlivých sociálních dávek na daňových příjmech, 1996 – 2003

Zdroj: www.mfcr.cz; www.ihned.cz; Vlastní výpočty